

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejuje:

Jakob Dimnik,
učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 10. Ljubljana, 16. vel. travna 1895. XXXV. leto.

Vsebina: E. Gangl: Slava Dunaju! — Matej Močnik †. — Lepopisje na višji stopinji. — Jos. Ciperle: Narodna vzgoja. — Listek. — Književnost. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Slava Dunaju!

Slava tebi, Dunaj staroslavni,
V srci naše domovine slavne!
Resni so ti bili časi davni,
Boje ljute si prebil, težavne —
Ti stojiš! — S ponosom náte zrè
Avstrijan, in v prsih se zažiga
Ljubav mu, in srce njemu dviga
Čast, ki ž njo zdaj svet poslavlja te.
Slušaj glase srčnega pozdrava:
Slava tebi, Dunaj slavni, slava!

Ti mogočno morje hiš, ki vanje
Božji se naselil blagoslov,
Tu bogastvo je domá, brezdanje
Tod zaklade čuva mnogi krov:
Srca to so, ki gorkó ogreva
Bratoljubnosti jih žarek vroči;
Radostí se, če ti sreča seva,
S tabo v bedi solze grenke toči!
Kje takó po svetu, koder plove
Solnce blagotvorno nesebično,

Bratu brat živí udan resnično,
 Žáli čuti in skrbí njegove?
 Zlato mesto, kjer svoj dom postavil
 Sebi carski je preslavni rod,
 Tebe je za večni čas oslavil
 Blagi cesar naš in naš gospod.
 Preko mej domačih v daljne zemlje
 Širi glas navdušeno se vnet:
 Srečno mesto, milost te objemlje
 Carskega gospoda; srečni svet,
 Kjer ne vlada zakon krut in jezen,
 Saj tod gospoduje mnogo let
 Národom cesarjeva ljubezen!
 Stolno mesto, tebi pómlad klije
 Lepše danes, kakor je nekoč:
 Tisoč, tisoč src gorkó ti bije,
 Kras tvoj rase, rase tvoja moč.
 O, kakó mi duša záte čuti,
 Sreča me obhaja, žal mi gine —
 Daj, ustvari meni, Bog, peruti,
 Da bom vzletel, dvignil se v višine
 In od tamkaj glase zval pozdrava:
 Slava tebi, Dunaj, slava, slava! — —

Tam na jugu, kjer nebó je jasno,
 Zemljo gledam neopisno krasno:
 Do nebá se dvigajo vrhovi,
 Bujno polje se ob njih prostira,
 Tla jim perejo morjá valovi,
 Vanje mesto se in vas ozira . . .
 O, to je domači svet, preblaga
 Ródu našem je tamkaj mati —
 Toda kaj v bridkosti hočem zvati,
 Saj si sto in tisočkrat mi draga!
 O, Ljubljana bela, ki evetoče
 Dvigala si krepko se na dan —
 Kar smo mislili, da ni mogoče:
 Kras je tvoj v temelji pokončan!
 Noč je grozna bila nad teboj,
 Kar je človek zgradil, to je palo;
 Če bi mogel takrat, zval bi: Stoj —
 Jednega končaj, če hočeš — mene,
 Drugo pústi, da jim bo ostalo! . . .

Žal! — Namakal tla je solz nebroj,
Beda šla je v dome zapuščene . . .

Kdaj li pride čas, da spet obrne
Lice njeno grozno se od nas,
Kdaj blaginja v nove hiše vrne
Zopet se — o, kdaj ta pride čas?
Ne obupaj, naša ti Ljubljana,
Mrtvo je brez upanja življenje —
Kadar zima z vrtov je pregnana,
Novo drevje okraši zelenje.
Solnce kliče ga na dan; glej, vstaja
Cvet ob cvetu, in sladkó navdaja
Slast človeka, tiho hrepenenje . . .
Solnce posvetilo je naté,
Zibel naša, grad ti starodavni,
Prišel je tolažit car te slavni,
Tvoja beda trga Mu srcé.
O, verjémi, kakor On, takisto
Nihče ne občuti tvoje žáli,
Saj Mu skrb očetna v dušo čisto
Kruto je zagnala svoje káli!
Storil bo, da lepša bodeš vstala
Bela zopet vrhu razvalin,
S tabo rasla čast Mu bo in hvala,
Večno živel bode Nanj spomin,
Dvigni se! Naj Bog te blagoslovi!
Vstani! — Tvoji so bodoči dnovi!

Slušaj, Dunaj, tebi klic veljá,
Klic hvaležnosti, ki nas razvema —
In kot sèn mi giblje v dnu srcá,
Slutnja tiha dušo mi objema.
Blaga slutnja! . . . Nove gledam hiše,
Prenovljene gledam božje hrame,
Kjer trpin zdaj v gladu, strahu vzdíše,
Pesem pòje od radósti same.
Kdo je storil to, kdo največ dal,
Da je mesto vzraslo spet iz tal?
Dunaj močni, ti si prvi storil,
Žrtvoval si, kar le moreš dati,
Na stežaj si vir dobrot otvoril —
Kdo li mogel več bi žrtvovati?

Slava tebi, Dunaj staroslavni,
 Ti pri krstu drugi si Ljubljani!
 Ona čast ti, ona slavo hrani,
 Ko ti časi bodo časi davni.
 O, kakó mi duša záte čuti,
 Rádost me obhaja, žalost gine —
 Le za hip pripnì mi, Bog, peruti,
 Da osrečen dvignem se v višine —
 Glase bom od tamkaj zval pozdrava:
 Slava tebi, Dunaj, slava, slava:

Engelbert Gangl.

Matej Močnik †.

Tvrd bodi, neizprosen mož jeklen.

J. Jurčič.

Neizprosna smrt si je zopet izbrala jedno žrtev izmed naše sredine: dné 15. m. tr. preminol je upokojen učitelj **Matej Močnik**. Pokojnik si je pridobil toliko zaslug za šolstvo, dičila ga je tolika množina vrlin, da spolnujemo le deloma svojo dolžnost, ako postavimo vrlemu možu s temi vrsticami skromen spomenik.

M. Močnik se je rodil dné 13. kimovca 1827. l. v Zalogu na Gorenjskem. Po dovršeni 6. latinski šoli v Ljubljani, vstopil je v red Jezuitov, a radi bolehnosti ga zopet ostavil ter prestopil k davkariji; a tudi tu mu ni bilo sojeno ostati; l. 1855. se je posvetil učiteljstvu ter postal učitelj na dekliški šoli v Kamniku. Leta 1864. se je preselil kot podučitelj v Ljubljano na I. mestno šolo; l. 1870. postane učitelj in c. kr. okr. šolski nadzornik za Kamniški okraj do l. 1873. Istega leta prevzame tudi uredništvo „Tovariša“, kojega je skozi 9 let vodil. Bil je tudi odbornik „Matice Slovenske“ tajnik „Društvu v pomoč učiteljskim vdovam in sirotam“, „Društvu slovenskih učiteljev“, „Narodni šoli“, „Katoliški Besednici“, „Katoliški družbi“, „Vincencijevi družbi“ — nekaj časa urednik „Slovenca“ itd.

Pokojni Močnik je bil pesnik in pisatelj, pesništvo je kmalu pustil, a tembolj se je oklenil pisateljjevanja. Pisal je v „Vedeža“, „Danico“, „Tovariša“, „Slovenca“ in drugam. V vsih njegovih spisih, katerih število je nebrojno, vije se kakor rdeča nit staro, slovensko geslo: „Vse za vero, dom cesarja“. Tega gesla se je držal vse svoje žive dni, po njem ravnal vse svoje delovanje.

Močnik je bil kremenit značaj, ki je živel in umrl za svoje pričanje. Delaven ko mravlja, ljubeznjiv kakor ljubeč oče, a trd, neizprosen, kadar je šlo za načela. Skromen v življenji, dobrotljiv na